

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับ
โรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

The Model of the Academic Administration to Improve the Quality of Students
by following the Buddhism Way of Life and Waldorf Education for the
Elementary Schools attached to the Office of the Basic Education Commission

วิชาญ ใจเถิง*

Wicharn Chaithoeng

ดร.ภาคิน ธาราธรศิริ**

Dr.Pakin Taratonsiri

ดร.สุชาติ ถั่วตระกูล***

Dr.Suchart Leetrakul

ดร.พูนชัย ยาวีราช****

Dr.Phoonchai Yawirach

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและ 2) พัฒนารูปแบบ โดยวิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษารูปแบบ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบ และขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลการศึกษารูปแบบและผลการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและความสำคัญของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ด้านบริหารงานวิชาการใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ขั้นตอนด้านกระบวนการ (Process) และขั้นตอนด้านผลผลิต (Output) และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ 2. ผลการประเมินรูปแบบ (1) ด้านความคิดเห็นต่อรูปแบบ ครูผู้ใช้อยู่มีความรู้สึที่ดีมากต่อรูปแบบและเห็นว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ในบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งในส่วนตัวและสัมพันธกับเพื่อน เด็กกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบมาก และเห็นว่ากิจกรรมสนุกทำแล้วมีความสุขสบายใจ รู้สึกดีกับผู้อื่นมากขึ้น (2) ด้านการนำไปใช้ ครูผู้ใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ปกติทั่วไป

* นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

** อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

**** อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

สถานศึกษาได้ (3) ด้านเนื้อหา ครูผู้ใช้รูปแบบมีความเห็นว่าเนื้อหาของรูปแบบมีความชัดเจนดี แต่ถ้าได้เพิ่มเติมเนื้อหาของตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้สอนมีความชัดเจนในการจัดการเรียนรู่มากยิ่งขึ้น 3. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า (1) หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า คุณภาพของผู้เรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบ ครูและผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความเห็นว่าผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพผู้เรียน ด้านปัญญาทางกาย ด้านปัญญาทางสังคม ด้านปัญญาทางจิตใจ และด้านปัญญาทางสมอง ดีขึ้น

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ / การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน / แนววิถีพุทธและการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

ABSTRACT

The purpose of this study were to 1) to study the Model of the Academic Administration to improve the quality of students by following the Buddhism way of life and Waldorf Education for the elementary schools attached to the Office of the Basic Education Commission. 2) to develop the Model of the Academic Administration to improve the quality of students by following the Buddhism way of life and Waldorf Education for the elementary schools attached to the Office of the Basic Education Commission. The Research Methods used in this research were divided into 5 steps: Step 1 To study related body of knowledge of the models. Step 2 To develop the model. Step 3 To evaluate the model. Step 4 To try out the model, and Step 5. To improve and present the model. The research findings revealed that : 1. The Results of the study related knowledge of models from 4 target schools including The Baan Mae Jong School, Baan Cherng Doy School (Doy Saket Suksa), Anubarn Fahkwang Waldorf Chiang Mai School, and Baan Huay Ma Kaeng School. 2. The Results of the development of the model include 4 elements : 1) the principle and the importance of the model. 2) the objectives of the model 3) academic administration which using the system approach : input, process and output 4) the trend of leading the model in using. 3. The result of the evaluation of the model. 1) The teachers' opinions towards the model were : the teachers feels better with the model , and they also thought that to develop the learning process under the living happiness atmosphere. This situations could change the students both in themselves and the relationship with their colleagues. The target students satisfied in learning by the model. They agreed that this model of learning had more fun and they also felt loving others more than they used to be. 2) The adoption of the teachers who used the model in teaching found that this model was appropriate in using in general schools. 3) The content of the model : the teachers who used the model had their opinion that the content of the model was clear. However they suggested that there should have more example of lesson plan to help teachers in manage the students learning process. 4. The results after trying out the model showed that 1) The quality of the students after the experiment was

higher than before the experiment significantly at the statistical level of .01 which consistent with the qualitative data collected from the teachers and parents' opinion of the experimental group commented that the quality of sampling students in 4 parts ; Physical Intelligence, Social Intelligence, Emotional Intelligence and Intelligence Quotient were better than they used to be.

Keywords: The model of the academic administration / The development of quality Students / Buddhism way of life and Waldorf Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อทิศทางการพัฒนาประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ จึงจำเป็นต้องนำภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียมความพร้อมให้แก่คน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปเพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยและยุทธศาสตร์ประเทศไทย (Country Strategy) ซึ่งเป็นแนวทางการขับเคลื่อนเพื่อเพิ่มศักยภาพของประเทศไทยให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำ ส่งเสริมการเติบโตอย่างเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และประสานให้ทุกหน่วยงานทั้งภาคราชการ ภาคเอกชน และภาคสังคมต่างๆ เข้าใจและเข้าร่วมในการพัฒนาประเทศ พัฒนาบุคลากร โดยมีเป้าหมายไปสู่อนาคตที่มั่นคง ยั่งยืน และสมดุลของประเทศชาติ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ เรื่องการปฏิรูปการศึกษา และ เรื่อง การพัฒนาคุณภาพชีวิตและวัฒนธรรม (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555, หน้า 1) นโยบายการศึกษาที่ ประเทศไทยกำลังก้าวสู่สังคมขนาดใหญ่ ทั้งในระดับภูมิภาคและสังคมโลก จึงมีความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อที่จะสามารถอยู่รอดในสภาวะการณ์ปัจจุบันและในอนาคตต่อไป การเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่สำคัญมากและขาดไม่ได้ คือ การพัฒนาคน เพราะฉะนั้นจึงเป็นโจทย์ที่สำคัญของการจัดการศึกษาและปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 , หน้า 1-2) และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2557 ที่มุ่งพัฒนาให้นักเรียนทุกคนบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดในอนาคต มีความรู้และทักษะการอ่านเขียนและคิดคำนวณที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้และดำรงชีวิตในอนาคต มีปัญหาและความท้าทาย (Challenges) ในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติหลายด้าน เช่น ด้านคุณภาพการศึกษา ผล O-NET พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่เพิ่มขึ้น แต่ระดับคะแนนทุกระดับชั้นและทุกวิชา ยังไม่ถึงร้อยละ 50 และผลคะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ลดลงทุกวิชา ส่วนผลของ PISA พบว่า มีผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นเล็กน้อยในด้านการอ่านและวิทยาศาสตร์ ยกเว้นคณิตศาสตร์เกือบไม่เปลี่ยนแปลงและเมื่อจัดลำดับจาก 65 ประเทศ การอ่านของนักเรียนไทยอยู่ในช่วงลำดับที่ 47-51 คณิตศาสตร์อยู่ในช่วงลำดับที่ 48-52 และวิทยาศาสตร์อยู่ในช่วงลำดับที่ 47-49 จากการวิเคราะห์ผลจำแนกตามกลุ่มสถานศึกษาเป้าหมายต่างๆ พบว่า ยังพบปัญหาคุณภาพการอ่าน เขียน คิดคำนวณ และวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และนักเรียนในภาคเหนือตอนล่าง ภาคอีสานตอนล่างและภาคใต้ และผล TIMSS พบว่า มีผลคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูงขึ้นเป็นอันดับที่ 25 จาก 63 ประเทศทั่วโลก และขึ้นมาเป็นอันดับสองของภูมิภาคอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ และในด้านการบริหารจัดการ พบว่าแม้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง ปี พ.ศ. 2549-2552 โรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาจะได้รับการ

รับรองถึงกว่าร้อยละ 80 แต่การกระจายอำนาจการบริหารการจัดการสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการยังทำได้น้อย สถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมสูงในการจัดการศึกษามีเพียงร้อยละ 17 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของไทย เมื่อจัดลำดับแล้วถือว่าต่ำ โดยเมื่อพิจารณางบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่อันดับ 52 จาก 57 ประเทศ รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณให้ในสัดส่วนที่สูง แต่ประสิทธิภาพการใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์ต่ำ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 7-20) จะเห็นได้จากการปฏิรูปการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ คือ การพัฒนาคน การพัฒนาให้นักเรียนทุกคนบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดในตน และการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติ ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต่ำมาก มีระดับในการแข่งขันของประเทศอยู่อันดับท้ายๆ ของทุกรายการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคน การพัฒนานักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและมีคุณภาพผู้เรียนที่ดียิ่ง ๆ ขึ้นไปด้วย

การจัดการศึกษาของโรงเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) โรงเรียนปกติ จะจัดการศึกษาเป็น 12 ปี ระดับประถมศึกษา 6 ปีและระดับมัธยมศึกษา 6 ปี 2) โรงเรียนโครงการพิเศษ เช่น โรงเรียนอิงวิถิพระพุทธศาสนาหรือโรงเรียนวิถิพุทธ โรงเรียนในกำกับของรัฐ (Charter School) 3) โรงเรียนพิเศษเฉพาะเป็นการจัดขึ้นเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะของนักเรียนบางกลุ่ม เช่น โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ โรงเรียนที่บ้าน (Home School) โรงเรียนคนตาบอด โรงเรียนโครงการเรียนร่วม โรงเรียนสำหรับผู้พิการทางสมอง ฯลฯ และ 4) โรงเรียนนานาชาติ (International School) (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 64-66) นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่เรียกว่าเป็นโรงเรียนทางเลือก เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนและผู้ปกครอง ทางสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้นำหลักการของการศึกษาทางเลือกมาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนที่ไม่ประสงค์จะเรียนในระบบการศึกษาตามปกติ เพื่อเป็นการสนองความต้องการส่วนบุคคลเป็นการเฉพาะมิใช่การจัดการศึกษาที่จัดให้กับบุคคลทั่วไปหรือแม้กระทั่งการตอบสนองของบุคคลที่จะปฏิเสธระบบความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนในการศึกษาระบบปกติ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2551, หน้า 8-9) และทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้พยายามที่จะนำหลักการและแนวคิดเหล่านี้มาช่วยในการจัดการศึกษา ดังเช่นมีการจัดประชุมสัมมนาเรื่อง “การจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นทางเลือกในการจัดการศึกษา โดยจะให้ความเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ให้ความเป็นธรรมและเท่าเทียมในเชิงโอกาสและคุณภาพแก่ผู้เรียน อันแสดงถึงจิตวิญญาณความรับผิดชอบและความเพียรพยายามของครูที่จะพัฒนาผู้เรียนในส่วนที่ระบบโรงเรียนปกติไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการนำวิธีการและรูปแบบที่หลากหลายในทุกๆ มิติ ทั้งในเรื่องหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล รวมถึงความแตกต่างหลากหลายของบุคคลมาจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนในระบบโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตร การจัดการศึกษาทางเลือกที่มีประสิทธิภาพจะต้องเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน สถานประกอบการ ฯลฯ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 34-36) ในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนทางเลือกได้นำแนววิถิพุทธและวอลดอร์ฟ มาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นปรัชญาการจัดการศึกษา ที่เกิดผลดีกับผู้เรียนในโรงเรียนทางเลือกเป็นอย่างยิ่ง โดยมีจุดเด่นของโรงเรียนวิถิพุทธ คือ ใช้หลักไตรสิกขาบริหารสถานศึกษา ใช้หลักไตรสิกขาพัฒนาสถานศึกษา ทำให้เกิดวัฒนธรรมแห่งเมตตา วัฒนธรรมแสวงปัญญา สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับผล

การศึกษา เรื่อง โรงเรียนทางเลือกกับการเลือกในการศึกษาของประชาชน โดย ปกป้อง จันวิทย์และสุนทร ตันมันทอง พบว่า นักเรียนโรงเรียนทางเลือกจะสามารถแข่งขันกับโรงเรียนอื่นๆ ในระบบการศึกษากระแสหลัก ภายใต้มาตรฐานแบบกระแสหลักได้และเมื่อเปรียบเทียบโดยใช้มาตรฐานการวัดผลกลางแล้ว จากกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนทางเลือกพบว่า โดยเฉลี่ยแล้ว คะแนนการสอบ O-NET ของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกสูงกว่าโรงเรียน รัฐและโรงเรียนเอกชน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนทางเลือกสามารถแข่งขันและสอบเข้า มหาวิทยาลัยได้อย่างดีในขณะที่โรงเรียนที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ไม่ได้จัดการเรียนการสอนให้กับ นักเรียนเป็นพิเศษเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยแต่อย่างใด และจากการศึกษาเรื่อง โรงเรียนทางเลือกกับการเลือกในการศึกษาของประชาชน พบว่า โรงเรียนทางเลือก มีปรัชญาและแนวคิดด้านการศึกษาค่อนข้างผสมผสานและ หลากหลายมาก แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนที่มีการนำไปใช้มากที่สุดคือ การศึกษาแบบบูรณาการ รองลงมาได้แก่ แนวคิด วอลดอร์ฟ (Waldorf) การทำโครงการ (Project Approach) และพุทธธรรมประยุกต์ ส่วนแนวคิดอื่นมีจำนวนน้อย ได้แก่ แนวคิดนีโอ-ฮิวแมนนิสต์ (Neo-Humanist) แนวคิดการสร้างความรู้ใหม่โดย ผู้เรียน (Constructivism) แบบเรียนรู้จากเรื่องเล่า (Story-based learning) ศรีสัตยาไสบาบา แนวคิดซัมเมอร์ ฮิลล์ (Summerhill) และมอนเตสซอรี (Montessori) (ปกป้อง จันวิทย์และสุนทร ตันมันทอง, 2554, หน้า 14 - 15) แต่การนำแนวคิด/หลักการเหล่านี้มาบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานยังมีน้อย อาจเป็นเพราะยังไม่มีรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่ดี มีความเหมาะสมสำหรับโรงเรียนเหล่านั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีแนวคิดในการนำ แนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟมาใช้ในการจัดการศึกษาทั้งในการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธซึ่งเป็นหนึ่งในห้า โรงเรียนรูปแบบใหม่ที่กำลังเร่งดำเนินการซึ่งได้ริเริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา เพื่อจะช่วยเหลือผลักดันให้เด็ก และเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพ เป็นคนดี คนเก่งของสังคมและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยจัดในโรงเรียนปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้หรือประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 1-3) แต่ก็ยังไม่เกิดผลการจัดการศึกษาที่เป็นเลิศและมีรูปแบบที่เหมาะสมชัดเจน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจ ศึกษาการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับ โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาใช้เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตาม แนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ที่ประกอบด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และวิธีการเชิงคุณภาพ เพื่อตอบคำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษา รูปแบบ มี 2 ส่วน ในส่วนแรกเป็นการศึกษาการวิเคราะห์ และการสังเคราะห์เอกสาร เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี

ผลการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการโรงเรียนและการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ส่วนที่สองเป็นการลงพื้นที่ภาคสนามศึกษาโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟ เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานวิชาการและกำหนดกรอบแนวคิด การวิจัย และนำข้อมูลไปใช้ในการร่างรูปแบบการบริหารวิชาการ ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้ 1) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ เพื่อนำกรอบแนวคิดที่ได้มาวิเคราะห์สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 2) ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟในโรงเรียนทางเลือกและโรงเรียนสังกัดในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคเหนือตอนบนที่เป็นกรณีศึกษา จำนวน 4 แห่ง ประกอบด้วย โรงเรียนบ้านแม่จ้อง โรงเรียนบ้านเชิงดอย (ดอยสะเก็ดศึกษา) โรงเรียนบ้านห้วยมะแง และโรงเรียนอนุบาลป่าแกว่งวอลดอร์ฟเชียงใหม่ โดยศึกษาจากเอกสาร สืบค้นจากระบบเครือข่ายในอินเทอร์เน็ต สัมภาษณ์ผู้บริหารและคณะครู นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์สรุปเป็นภาพรวมการบริหารตามแนวปรัชญาวิถีพุทธและวอลดอร์ฟในโรงเรียนกรณีศึกษา เพื่อนำข้อมูลไปกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย และใช้ในการร่างรูปแบบการบริหารงานวิชาการ

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการได้นำผลการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเชื่อมโยงประกอบเข้าด้วยกัน กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) นำรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟที่ได้จากการดำเนินการศึกษาวิจัยในขั้นตอนที่ 1 มาทำการวิเคราะห์และจัดกลุ่มเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบและร่างรูปแบบ โดยผู้วิจัย 2) จัดสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการทบทวน อภิปราย เพิ่มเติม เติมเต็มร่างรูปแบบของผู้วิจัย และทำการกำหนดร่างรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้วิจัย และ 3) กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ที่มาของรูปแบบ ประกอบด้วย หลักการและความสำคัญของรูปแบบ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารงานวิชาการ และองค์ประกอบที่ 3 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เงื่อนไขและข้อจำกัดของการใช้รูปแบบ เมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนนี้แล้ว จะได้ร่างรูปแบบ เพื่อนำไปตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้เป็นขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยการสอบถามผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยนำรูปแบบที่ได้แก้ไขปรับปรุงที่มีความเหมาะสม และสมบูรณ์แล้วนำไปสอบถามผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์การทำงานร่วมกับโรงเรียน จำนวน 27 คน โดยการสอบถามความเหมาะสมของรูปแบบ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) สอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการวิจัย จำนวน 7 ท่าน คือ ผู้ทรงคุณวุฒิในมหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน และผู้ทรงคุณวุฒิ ที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบ จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ ตรวจสอบรูปแบบการวิจัย โดยผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย 4 โรงเรียน และโรงเรียนที่จัดการศึกษาในแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟ จำนวน 6 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 10 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 ท่าน การประเมินรูปแบบในขั้นตอนนี้เพื่อให้ได้ประเด็นในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบ ในการใช้ทดลองต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การทดลองใช้รูปแบบ ได้ดำเนินการเลือกพื้นที่ในการทดลองและประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้น ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลบ้านพระเนตร(แก้วสุวรรณประสิทธิ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 4 โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 24 คน จำนวน 1 ห้องเรียน ใช้เวลาในการทดลองและประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นตั้งแต่วันที่ 11 เดือนพฤศจิกายน พุทธศักราช 2556 ถึง วันที่ 31 เดือนมกราคม พุทธศักราช 2557 รวมเวลา 12 สัปดาห์

ขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการ หลังจากที่ได้ผู้วิจัยจะทำการปรับปรุง แก้ไขรูปแบบเรียบร้อยแล้ว ได้นำเสนอรูปแบบ โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการดังนี้ 1) การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยจะทำการสรุปผลอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง 2) การนำเสนอรูปแบบ ต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้สรุปผลตามคำถามการวิจัยเป็น 3 ตอน คือ

1. ผลการศึกษาคำถามความรู้และผลการพัฒนารูปแบบ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการและความสำคัญของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ด้านบริหารงานวิชาการใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Output) และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้

2. ผลการประเมินรูปแบบ (1) ด้านความคิดเห็นต่อรูปแบบ ครูผู้ใช้รูปแบบมีความรู้สึกที่ดีมากต่อรูปแบบ และเห็นว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ในบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ทั้งในส่วนตัวและความสัมพันธ์กับเพื่อน เด็กกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ตามรูปแบบมาก และเห็นว่ากิจกรรมสนุกทำแล้วมีความสุขสบายใจ รู้สึกรักผู้อื่นมากขึ้น (2) ด้านการนำไปใช้ ครูผู้ใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ปกติทั่วไปในสถานศึกษาได้ (3) ด้านเนื้อหา ครูผู้ใช้รูปแบบมีความเห็นว่าเนื้อหาของรูปแบบมีความชัดเจนดี แต่ถ้าได้เพิ่มเติมเนื้อหาของตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้สอนมีความชัดเจนในการจัดการเรียนรู่มากยิ่งขึ้น

3. ผลการทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบ พบว่า (1) หลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า คุณภาพของผู้เรียนหลังการทดลองใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการทดลองใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.01 สอดคล้องกับจากการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบ ครูและผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพผู้เรียน ด้านปัญญาทางกาย ด้านปัญญาทางสังคม ด้านปัญญาทางจิตใจ และด้านปัญญาทางสมองดีขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลใน 2 ประเด็น คือ

1. องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องของรูปแบบ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้ ผลการศึกษาคำถามความรู้ที่เกี่ยวข้องของรูปแบบ พบว่า จากการศึกษาโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายแล้วมีการใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ ที่ประกอบด้วย ขั้นตอนด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ขั้นตอนด้านกระบวนการ (Process) ขั้นตอนด้านผลผลิต (Output) ที่เป็นการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ กาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา และขั้นตอนด้านผลกระทบ (Outcome/Impact) ในการดำเนินงานนั้นสอดคล้องกับตัวชี้วัดการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ระบุตัวชี้วัดความสำเร็จของโรงเรียนวิถีพุทธประกอบด้วย 4 ด้านใหญ่ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 1) และยังสอดคล้องกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดวอลดอร์ฟ ที่ระบุว่าทักษะต่อความเป็นมนุษย์ ประกอบด้วย 3 มิติ คือ รูปร่าง (Body) จิตใจ (Soul) สำนึกและจิตวิญญาณ (Spirit) (พร พันธุ์โอสถ, 2543, หน้า 5) และหลักมนุษยปรัชญา รูดอล์ฟ สไตเนอร์ ที่รู้ดี ลิสเซา ที่กล่าวถึงเรื่องจักรวาล โลก และมนุษย์ในเรื่อง

ของ กาย จิต และจิตวิญญาณ และกายทั้งสี่ที่ประกอบด้วย กายเนื้อหรือกายหยาบ (Physical Body) กายชีวิต (Etheric Body) กายแห่งความรู้สึก (Astral Body) และกายแห่งความรู้สึก (Spirit Body or The Ego) (รุดี ลิสเชา, 2551, หน้า 141-150) แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบที่ได้รับจากการศึกษาโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในรูปแบบการบริหารงานวิชาการตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟ

2. รูปแบบ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 การใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ ในขั้นตอนด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เรื่องของบุคลากร (Man) ในการจัดการศึกษาตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟจะให้ความสำคัญของบุคลากรเป็นผู้ที่สำคัญอย่างยิ่งซึ่งเป็นไปตามหลักบริหาร 4M คน (Man) ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะกิจการใดๆจะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยความคิดของคน มีคนเป็นผู้ดำเนินการหรือจัดการทำให้เกิดกิจกรรมหลายรูปแบบ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานนั้น ๆ จะสอดคล้องกับ วิชชุลดา ใจผ่อง (2546, หน้า 132-135) ที่พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโครงการ คือ บุคลากรในโรงเรียน ทักษะที่ดีต่อโครงการของผู้บริหารและครูแกนนำ แรงจูงใจในการทำงาน ความร่วมมือจากผู้ร่วมงาน และการได้รับข้อมูล

2.2 กระบวนการ (Process) ซึ่งครอบคลุมการบริหารงานวิชาการ ทั้ง 4 ด้านของโรงเรียน ประถมศึกษา ประกอบด้วย 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) การวัดผลและประเมินผล 4) การพัฒนาและใช้สื่อ/แหล่งเรียนรู้ ตามหลักการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามภาระงานที่กฎกระทรวงศึกษาธิการ และประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดขอบข่ายและภารกิจงานวิชาการ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และ พ.ศ. 2553 ด้านการบริหารงานวิชาการจะสอดคล้องกับ จรุง สุขเกษม (2550, หน้า 193-196) ที่พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี ประกอบด้วย 1) การบริหารวิชาการ ที่สำคัญ คือ ด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการเรียนการสอนและด้านการวัดผลและประเมินผล

2.3 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ทั้งในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมพื้นฐาน) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (กิจกรรมประจำวัน/สัปดาห์/เดือน/ภาคเรียน/ปีการศึกษา) โดยบูรณาการพุทธธรรมหรือหลักไตรสิกขาและหลักวอลดอร์ฟ หรือหลัก (3I) คือ การเลียนแบบ (Imitation), จินตนาการ (Imagination), แรงบันดาลใจ (Inspiration) และเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับ พระสุคำ สุยา, 2553, หน้า 108-109) ที่พบว่า การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธทุกด้านมีผลการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ ด้านกายภาพ ด้านบริหารจัดการและด้านการเรียนการสอนตามลำดับ

2.4 ผลการทดลองรูปแบบ จากผลการวิจัย พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบ กลุ่มตัวอย่างมีคุณภาพผู้เรียนสูงขึ้นกว่าก่อนทดลอง แสดงว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษาได้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเหตุผลดังต่อไปนี้ คือผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบ โดยใช้หลักไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) และหลักอภิปรัชญา 4 มโนทัศน์ประกอบ ด้านกาย ศีล จิต และปัญญาและหลักของมนุษย์ปรัชญา กาย ทั้งสี่ของวอลดอร์ฟ และหลักการของคุณภาพของผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ซึ่งหลักการทั้งสามนี้ เป็นหลักการในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเกิดขึ้น จากการดำเนินชีวิตอย่างเรียนรู้ความสัมพันธ์กับสรรพชีวิตอื่นเป็นสำคัญ เป็นขั้นพัฒนา

หรือชั้นสิกขาเป็นขั้นที่เน้นการฝึกตามหลักไตรสิกขา คือการฝึกหัดอบรมกาย วาจา และจิตของมนุษย์ให้สามารถค้นพบและควบคุมตนเองเรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญา เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนและเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นตามหลักการศึกษา 3 ประการ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการเรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญารู้เข้าใจในทางคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตา โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการทั้งศีล สมาธิและปัญญาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลัก (3R) คือ Repetition (การทำซ้ำ), Rhythm (แบบแผนจังหวะชีวิต) และReverence (ความรู้สึกล้นนอบน้อม) ในหลักมนุษยปรัชญาของการศึกษาแนวออลดอร์ฟ ไปกับกิจกรรมพื้นฐาน กิจกรรมประจำวัน/สัปดาห์/เดือน/ภาคเรียน/ปีการศึกษา

2.5 ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า ผลที่เกิดกับผู้เรียนหลังการใช้รูปแบบ ครูและผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีความเห็นว่า ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงทางคุณภาพผู้เรียน ด้านปัญญาทางกาย หรือสัญชาตญาณ (Instinct) ด้านปัญญาทางสังคมหรือสังคมญาณ (Intelligentsia) ด้านปัญญาทางจิตใจ หรือปัญญาญาณ (Intuition) และด้านปัญญาทางสมอง หรือปรีชาญาณ (Intelligence) ดีขึ้น สอดคล้องกับกิตติชัย สุธาสิโนบล ,2552, หน้า 158-162) ที่พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอนและขั้นตอนมีความเหมาะสม ผลการพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านกาย (กายภาวนา) ด้านสังคม (ศีลภาวนา) และด้านจิตใจ (จิตภาวนา) มีคะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 66.67 ทั้ง 3 ด้าน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (ปัญญาภาวนา) ของผู้เรียน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

การนำแนวคิดมาประยุกต์เป็นรูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษานั้น จะมีความเป็นไปได้ หรือจะนำไปสู่การดำเนินการอย่างแท้จริงได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ ทั้งในส่วนของผู้บริหารและครู ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับผู้บริหาร

1.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้จัดการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ที่มีความสนใจรูปแบบการบริหารงานวิชาการดังกล่าวสามารถนำไปใช้เป็นทางเลือกหนึ่ง

1.2 การนำรูปแบบ ไปใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษา นั้น ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมาย ในการพัฒนาผู้เรียนให้เด่นชัด มีแนวทางในการติดตามผลเป็นระยะ หลังการทดลอง เช่น 1 สัปดาห์ 1 เดือน และในแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการสำหรับครูผู้สอนระดับประถมศึกษา

2.1 รูปแบบ เป็นทางเลือกอีกรูปแบบหนึ่งของครูที่จะนำไปพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งครูผู้นำรูปแบบ ไปใช้ควรฝึกฝน พัฒนาตนเอง ให้มีความเป็นกัลยาณมิตร คือ พร้อมที่จะแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นแบบอย่างที่ดีให้เด็ก

2.2 ครูผู้นำรูปแบบ ไปใช้ ควรตระหนักถึงความสำคัญ และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบ โดยบูรณาการเข้าไปในสาระการเรียนรู้/กิจกรรมประจำวันในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย สุธาสิโนบล. (2552). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ ตามแนววิถีพุทธ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอนุบาลนครนายก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักงาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและ การจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2556). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ.
- จรง สุขเกษม. (2550). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร : ข้าวฟ่าง.
- นายกรัฐมนตรี, สำนัก. (2555). ยุทธศาสตร์ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกฯ.
- ปกป้อง จันวิทย์และสุนทร ต้นมันทอง. (2554). การสัมมนาวิชาการประจำปี 2554 “ยกเครื่องการศึกษาไทย: สู่การศึกษาที่มีคุณภาพอย่างแท้จริง” หัวข้อที่ 4 โรงเรียนทางเลือกกับทางเลือกในการศึกษาของประชาชน. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- พร พันธุ์โสด. (2543). รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องการจัดการศึกษาทางเลือกโดยสถานศึกษารูปแบบต่าง ๆ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (อัสสา เนา).
- พระสุคำ สุยา. (2553). การบริหารโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนในอำเภอฝางจังหวัดเชียงใหม่. การศึกษาอิสระ ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- รุดี ลิสเสา. (2551). รูดอล์ฟ สไตเนอร์ มนุษย์ปรัชญา (แปลจาก Rudolf Steiner A Teacher from The West โดย รวิมาศ ปรมศิริ). กรุงเทพฯ: สวนเงินมีนา.
- วิษุลดา ใจผ่อง. (2546). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของการศึกษาทางเลือก : ศึกษาเฉพาะกรณี โครงการรุ่งอรุณ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2556). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, สำนักงาน. (2551). เอกสาร สารหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์ กศน. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานฯ.